

УДК 336.717

КАВУН Сергій Віталійович,доктор економічних, кандидат технічних наук,
доцент, Ph.D., завідувач кафедри інформаційних
технологій, Харківський навчально-науковий
інститут Університету банківської справи;**МАЦІЄВИЧ Тетяна Олександрівна,**

асистент кафедри «Фінанси і кредит»,

Херсонський національний технічний університет

РОЗВИТОК РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК НА ПРИКЛАДІ КРЕДИТУВАННЯ ПРОЕКТІВ ДЛЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

В рамках статті проаналізовано сучасний стан проблеми підвищення ефективності роботи вітчизняних та закордонних банків в області надання кредитних ресурсів для реалізації природоохоронних проектів. Зупинена увагу на питанні важливості реалізації механізмів додаткового фінансового забезпечення реалізації природоохоронних заходів. Наведено показники, що стримують розвиток кредитування природоохоронних заходів та критерії вибору пріоритетного кредитування. Представлено статистичні дані стосовно капітальних інвестицій на охорону навколишнього природного середовища України, кредитування природоохоронних заходів за державними цільовими програмами та дані, що показують динаміку діяльності міжнародних банків в сфері кредитування екологічних проектів України.

Наведений аналіз сучасного стану системи банківського кредитування екологічних інноваційних проектів та шляхів активізації банківської підтримки розвитку промислових підприємств для здійснення природоохоронних заходів дозволяє обґрунтувати доцільність та необхідність впровадження надійних економічних стимулів, що сприятимуть здешевленню фінансування, як з боку кредитних установ, так і з боку потенційних позичальників, та розробки дієвих механізмів для здійснення оцінки ризиків кредитування екологічних проектів.

Ключові слова: ринок, банки, платіжні картки, кредитування, екологія.

Постановка проблеми. Становлення високоефективної економіки неможливо без розвинутого фінансового ринку, складовою частиною якого є ринок банківських послуг. В умовах серйозної конкуренції розширення кола клієнтів нерозривно пов'язано з постійним пошуком нових форм їх обслуговування. Широке поле для діяльності надає в цьому відношенні робота з банківськими пластиковими картами.

Сьогодні будь-який банк в усьому світі виконує три основні функції: збір грошових коштів, їх переміщення, а також кредитування. Збір коштів сам по собі коштує грошей, на переміщенні коштів вже можна заробляти, основним же бізнесом банку є надання кредитів. Для підвищення ефективності роботи банку в області обслуговування клієнтів з використанням пластикових карт необхідний цілий комплекс заходів, що включають в себе як організаційні, так і технологічні зміни, спрямовані на впровадження нових напрямків діяльності та розширення асортименту пропонованих послуг. Проте, для отримання позитивного результату від подібних нововведень необхідно не тільки проведення широкого спектра маркетингових та економічних досліджень на початковому етапі організації проекту, але й коректна оцінка економічних показників ефективності в процесі його реалізації [1].

Виклад основного матеріалу дослідження. У таких країнах, як Китай, де банківська, розрахункова і платіжна системи щодо не розвинені, багато компаній використовують кредитні картки для платежів постачальникам. На наведеній схемі (Рис. 1) показані потоки, пов'язані зі стандартною транзакцією по кредитній карті. Коли вся транзакція виконується електронним чином, проводяться наступні дії, і для завершення транзакції потрібно всього одна-дві секунди. Держатель кредитної картки робить запит на платіж, надає карту, яку зчитує спеціальний пристрій в торговій точці, після чого дані карти і запитувана сума покупки передаються в банк, що обслуговує торговця.

Потім банк, що обслуговує торгівцю компанію, передає запит, який проведено по мережі оператора кредитних карт, в банк емітента кредитних карт. Така мережа може мати всесвітній масштаб для здійснення закордонних транзакцій або ж це повністю національна мережа. У деяких випадках (особливо це стосується найбільших банків країни) банк торговця і банк емітента-власника картки - один і той же банк [3].

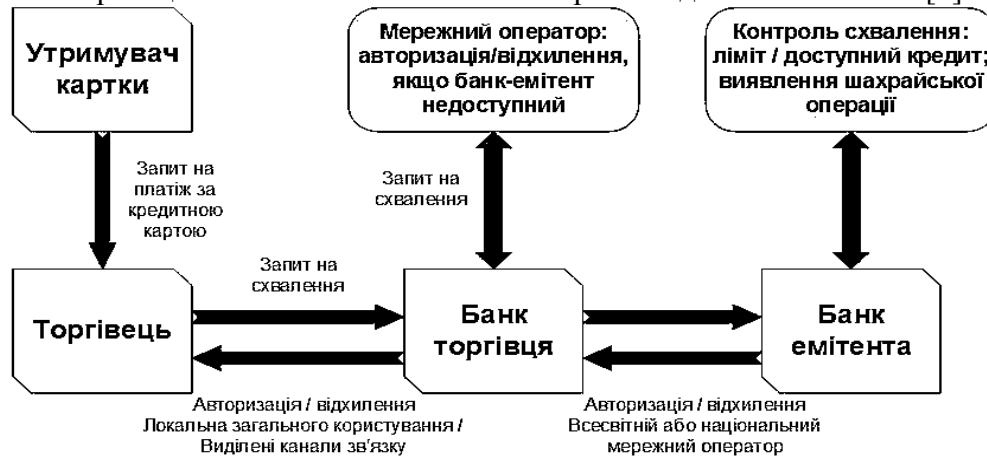

Рис. 1. Потоки, включені в стандартну транзакцію по кредитній карті [2]

Банки, що надають кредити, завжди стикаються з різними ризиками, основним з яких є ризик неповернення виданої суми та відсотків за нею. Для мінімізації цих ризиків банками оформляються страховки, здійснюється суворий відбір позичальників за спеціально розробленими експертами методиками. Однак ризики при кредитуванні виникають і у позичальника, як фізичного, так і юридичної особи [4].

Оцінка і аналіз кредитоспроможності позичальника банком отримують вирішальне значення в мінімізації банківських ризиків, пов'язаних з невиплатою кредиту або його виплатою не в установленій термін і супроводжується детальним вивченням всіх характеристик потенційного позичальника з точки зору їх впливу на ступінь кредитного ризику банку. Банк коригує суму та умови кредитування відповідно до можливостей і потреб кредитоотримувача. Таким чином, трансформаційні процеси, що відбуваються в українському суспільстві, пов'язані з переходом від адміністративної до стимулюючої моделі державного регулювання охорони навколишнього природного середовища, передбачають застосування ефективних механізмів стимулювання природоохоронної діяльності. За таких умов особливо актуальним є формування механізмів додаткового фінансового забезпечення реалізації природоохоронних заходів. Мова йде про доцільність введення механізмів кредитування природоохоронних заходів комерційними банками, екологічного страхування, важелів стимулювання еколого-орієнтованої поведінки суб'єктів господарювання тощо. Одним з таких механізмів має бути банківський кредит, який в умовах обмеженості бюджетного фінансування природоохоронних заходів стає одним з основних джерел фінансування поточних екологічних проектів господарських формувань. Наприклад, частка цього фінансового механізму у фінансуванні природоохоронних заходів у Польщі становить 85% [5, с. 51].

Кредитування є одним з важливих інструментів фінансового механізму реалізації природоохоронних заходів. Для вирішення екологічних проблем природоохоронні заходи слід кредитувати на пільгових умовах. Кредити на природоохоронні заходи можуть надаватися комерційними банками, небанківськими фінансово-кредитними установами та державою.

Фінансове забезпечення розвитку екологічного підприємництва – це складний процес, учасники якого повинні враховувати принципи розвитку, фактори впливу на його динаміку та ефективність, пов'язані з підвищенням рівнем кредитних ризиків [6]. Однак в Україні операції з надання кредитних ресурсів для реалізації природоохоронних проектів у вітчизняній банківській практиці майже не використовуються через:

- відсутність дієвих механізмів стимулювання участі банківських установ у кредитуванні інноваційного бізнесу;
- відсутність ефективної системи відбору найбільш ефективних екологічних проектів;
- наявність високого ступеня ризику непогашення кредитів через відсутність гарантій очікуваного результату або відсутність у позичальника необхідних засобів;
- тривалі терміни кредитування, необхідні для реалізації проектів;
- високі розміри процентних ставок за такими кредитами;
- відсутність у банків досвіду кредитування інноваційної екологічної діяльності [7].

Кредитування є найважливішим напрямком здійснюваних банком активних операцій. Питома вага кредитного портфеля становить, як правило, більше 50% активів банку. Беручи участь в процесі кредитування, українські комерційні банки піддаються внутрішнім і зовнішнім ризикам [8]. Навіть при самих зважених кредитній політиці виникають втрати за кредитами. Наприклад, розмір кредитування банків, таких як Європейський інвестиційний банк (ЄІБ), Європейський банк реконструкції і розвитку (ЄБРР) і Світовий банк, становить 130 млрд. євро щорічно [9].

Система банківського кредитування в світовій практиці є однією з основних форм фінансового забезпечення екологічних проектів, а в умовах фінансової нестабільності, значного дефіциту фінансових ресурсів кредитування екологічних програм набуває важливого значення. Враховуючи потреби суб'єктів господарювання, банківські кредити надаються як на фінансування поточних природоохоронних програм, так і на фінансування інвестиційної екологічної діяльності для задоволення довгострокових потреб при реалізації інвестиційних екологічних проектів (табл. 1).

Таблиця 1

Капітальні інвестиції на охорону на охорону навколишнього природного середовища України в усіх секторах економіки в 2013 році, млн. грн.

Напрями фінансування	Фактично витрачено, всього	У тому числі:					
		Капітальні інвестиції				Поточні витрати	
		Всього	Розподіл за напрямками, %	Інвестиції в основний капітал	Витрати на капітальний ремонт	Всього	Розподіл за напрямками, %
Капітальні інвестиції та поточні витрати, усього	20377,8	6038,8	100,0	5376,7	662,1	14339,0	100,0
Охорона атмосферного повітря і проблеми зміни клімату	3827,7	2411,9	40,0	2140,1	271,8	1415,8	9,9
Очищення стічних вод	7010	834,1	13,8	638,6	195,5	6175,9	43,1
Поводження з відходами	5558,2	713,9	11,8	589,9	124,0	4844,3	33,8
Захист і реабілітація ґрунту, підземних і поверхневих вод	1248,2	325,0	5,4	278,8	46,2	923,2	6,4
Зниження шумового і вібраційного впливу (за винятком заходів з охорони праці)	138,9	28,2	0,5	13,9	14,3	110,7	0,8
Збереження біорізноманіття та середовища існування	443,5	26,4	0,4	24,4	2,0	417,1	2,9
Радіаційна безпека (за винятком заходів щодо запобігання аварій і катастроф)	1833,1	1678,9	27,8	1678,9	0,0	154,2	1,1
Науково-дослідні роботи (НДР) природоохоронного спрямування	65	6,2	0,1	6,2	-	58,8	0,4
Інші напрямки природоохоронної діяльності	253,2	14,2	0,2	5,9	8,3	239,0	1,6

* Джерело: складено авторами на основі даних [10; 11]

Згідно з даними табл. 1 на охорону навколишнього природного середовища підприємствами, організаціями та установами в 2013 р. було витрачено

20 377 800 000 грн. (без ПДВ), що на 0,7% менше порівняно з 2012 р. Із загальної кількості витрат на охорону навколишнього середовища поточні витрати становлять 14339,0 млн. грн., або 70%, капітальні інвестиції – 6 038 800 000 грн., або 30%. Основне джерело фінансування екологічних програм – власні кошти підприємств, які становлять 17 408 900 000 грн. [12, 13]. Однак, незважаючи на позитивні зміни, що відбулися в процесі кредитування екологічної сфери, послугами банків на реалізацію заходів щодо запобігання забрудненню навколишнього природного середовища скористалася незначна частина підприємств і організацій. Це свідчить про те, що кредитна підтримка природоохоронної сфери недостатньо не тільки внаслідок незадовільних обсягів надходження кредитних ресурсів в природоохоронну сферу, а й з-за умов, на яких банки надають кредити [14].

Основними джерелами фінансування капітальних інвестицій у природоохоронній сфері регіону є власні кошти підприємств та фінансові ресурси бюджетів усіх рівнів. Засоби екологічних фондів місцевого та державного значення займають лише невелику частку в загальному обсязі фінансування природоохоронних заходів. Аналіз кредитування природоохоронних заходів у 2009-2014 роках за рахунок бюджетних коштів, представлені в табл. 2. Негативні показники табл. 2 пояснюються, як недостатні бюджетні асигнування галузям, які відповідають за відтворення та охорону природних ресурсів (лісове господарство, водне господарство, геологорозвідка, природоохоронні органи); відсутність законодавчо закріплених розмежувань повноважень і відповідальності органів влади та управління, яке призводить до неузгодженості рішень в галузі ресурсів та екологічного страхування.

Екологічна ситуація може стабілізуватися у разі зміни орієнтації соціально-економічного розвитку, формування нових цінностей, перегляду структури потреб, цілей пріоритетів і способів діяльності людини. Для цього необхідно розробити комплекс радикальних законодавчих, соціальних, економічних, технологічних та організаційних заходів. Важливо дотримуватися принцип розумних компромісів у вирішенні конфліктів між необхідністю дотримуватися екологічних рекомендацій і обмежень та економічної мотивацією виробничо-господарської діяльності.

Зовнішнє навколишнє середовище, в свою чергу, формує систему макроекономічних вимог до системи банківського забезпечення сталого розвитку підприємства, складовою частиною якого є екологічний розвиток. Важливими критеріями вибору пріоритетного кредитування тут можуть бути [16]:

- відповідність стратегії, програми розвитку підприємства, його конкретних екологічних проектів основним тенденціям науково-технічного розвитку господарського комплексу країни, регіону, галузі;
- відповідність екологічних проектів розвитку підприємства, представлених для кредитування державним, галузевим, регіональним програмам, стратегічним соціально-економічного розвитку;
- наявність рішення органів державного управління, місцевого самоврядування з підтримки реалізації екологічного проекту підприємства;
- наявність у підприємства-заявника на кредитування свідоцтва на винахід, ноу-хау, які підтверджують високий науково-технічний рівень, екологічну значимість проекту, вимагає кредитної підтримки.

На жаль, більшість економічних інструментів стимулювання екологічної діяльності підприємств в Україні існують на рівні законодавчих положень, не будучи впровадженими в практику господарювання. Крім того, як зазначає В.П. Фещенко, в існуючій системі стимулювання екологічної діяльності фактично не функціонує механізм кредитування природоохоронних заходів, пільгового оподаткування та цінового заохочення еколого-спрямованої діяльності [17].

Таблиця 2

Аналіз кредитування природоохоронних заходів за 2009-2014 рр., тис. грн.

Назва державної цільової програми	Найменування згідно з програмною класифікацією видатків та кредитування бюджету	Період, рік	Затверджено за звітний період			Виконано за звітний період			Відхилення			
			загальний фонд	спец. фонд	всього	загальний фонд	спец. фонд	всього	загальний фонд	спец. фонд	всього	
Забезпечення подальшого розвитку системи поводження з радіоактивними відходами, що утворилися внаслідок Чорнобильської катастрофи	Проведення інвентаризації та уточнення даних про кількість радіоактивних відходів у зоні відчуження і зоні безумовного (обов'язкового) відселення	2009										
		2010	2400,0		2400,0	1090,8		1090,8	-1309,2		-1309,2	
Загальнодержавна цільова екологічна програма поводження з радіоактивними відходами Закон України від 17.09.2008 №516-VI	Виконання робіт у сфері поводження з радіоактивними відходами має не ядерного циклу та ліквідації радіаційних аварій	2011	1193,7		1193,7			415,8		-777,9	-777,9	
		2012	3924,0	38967,8 з яких 9064,1 - (погашення заборгованості по 2009)	42891,8	3923,9		38929,6	-0,1	-38,2	-38,3	
Державна цільова екологічна програма ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на території військової частини А 0829 (м. Лозова Харківської області) на 2011 - 2013 роки	Ліквідація наслідків надзвичайної ситуації на території військової частини А0829 (м. Лозова Харківської області)	2011				інформація відсутня						
		2012	21849,9		21849,9	17844,0		17844,0	-4005,9		-4005,9	
		2013	19563,2	-	19563,2	18375,3		18375,3	1187,9		-1187,9	

* Джерело: складено авторами на основі даних [15]

Про роль банків у фінансуванні екологічних проектів, то вона є досить ваговою, оскільки банки можуть надати достатньо потужні джерела фінансування для екологічних проектів. Сьогодні банки управляють кредитними ризиками та розвивають нові послуги у сфері хеджування екологічних ризиків. Негативні наслідки екологічних змін для банків пов'язані насамперед зі зростаючим ризиком неповернення виданих кредитів і позик. У той же час екологічні зміни також створюють нові можливості розвитку банківського бізнесу. Використання кіотських механізмів може збільшити прибутковість фінансування екологічних проектів, наприклад, в енергетиці на 15%.

Однак, програми енергозбереження та екологічні програми в Україні в більшості випадків фінансуються банками на загальних умовах, оскільки немає надійних економічних стимулів, що сприяють здешевленню фінансування, як з боку кредитних установ, так і з боку потенційних позичальників. Так, Укрсоцбанк надав кредит у сумі \$ 110 млн. Енергетикою нічному холдингу ДТЕК на фінансування проекту з будівництва вітряних турбін в Запорізькому регіоні. Промінвестбанк також кредитує вітроенергетику, співпрацюючи з такими компаніями - «Вітряні парки України», «Еко-Оптіма», Vindkraft, Konkord Group. У 2012 році Ерсте Банк надав \$ 230 тис. У вигляді кредиту молокопереробної компанії ДП «Ружин-молоко» на покупку енергозберігаючих технологій [18].

Однак, незважаючи на певні труднощі для підприємств з отриманням кредиту від міжнародних фінансово-кредитних установ, в останні широко фінансуються екологічні проекти в Україні. Так, Європейським банком реконструкції та розвитку (Євробанк, ЄБРР) впроваджені програми фінансування альтернативної енергетики (USELF) та підвищення енергоефективності (UKEEP) в Україні [19, с. 92].

За 2012 рік у рамках зазначених програм ЄБРР профінансував понад 20 проектів на суму 320 млн. євро. З них, 13,3 млн. євро отримало СП «Еко-Оптіма» на будівництво вітроелектростанції. Ще 4,1 млн. євро були надані компанії «Грін Агро Сервіс» на проектування, будівництво та експлуатацію сонячної електростанції у Вінницькій області. Також компанія «Гідропауер» отримала від ЄБРР кредит на будівництво двох малих ГЕС у розмірі 1,3 млн. євро [20].

Крім ЄБРР, «зелені» проекти в Україні фінансуються також з боку Міжнародної фінансової корпорації, Глобального фонду кліматичного партнерства, Європейського інвестиційного банку, Північного інвестиційного банку та ін.

Однак, програми енергозбереження та екологічні програми в Україні в більшості випадків фінансуються банками на загальних умовах, оскільки немає надійних економічних стимулів, що сприяють здешевленню фінансування, як з боку кредитних установ, так і з боку потенційних позичальників. Важливу роль відіграє впровадження екологічного ризик-менеджменту в банках, допомагає не тільки захищати природу, а й самі банки від потенційних збитків. У 2008-2010 роках шість найбільших банків США значно скоротили кредитування компаній, що здійснюють видобуток вугілля методом підриву гірських порід, що не тільки шкодить біосфері, але і викликає ризик неплатоспроможності за високі штрафи [21].

Світовий банк спільно з Програмою ООН з екології (ЮНЕП) в 2014 році провели аналіз екологічних наслідків військових дій в Луганській та Донецькій областях, провели їх фінансову оцінку і розробили заходи по залученню донорів для фінансування конкретних проектів, спрямованих на подолання екологічних наслідків війни. Програма дій розрахована на два роки і передбачає реалізацію значимих екологічних проектів у сфері енергетики, заповідників, по реконструкції та захисту накопичувачів хімічних відходів, технологічних розчинів, водозабірних та водопідготовчих систем, а також моніторингу підземних вод [22].

Аналіз 90 міжнародних банків різних країн світу показав, що чотири з п'яти провідних комерційних та інвестиційних установ, перш ніж надавати позички, проводять фінансову оцінку витрат можливого екологічного ризику з боку позичальників [23, с.39]. Для того, щоб фінансові компанії були впевнені в окупності довгострокових інвестицій необхідні випереджаючі дії, у тому числі потрібно створити визначеність щодо майбутньої екологічної політики. Непослідовна екологічна політика або повна її відсутність може просто заморозити заплановані інвестиції [24].

Існують приклади інвестиційних банків, які зосереджують свою увагу на екологічних проектах. Базельський приватний банк Sarasin створив в 1994 році фонд під назвою OkoSar [25], який інвестує кошти в акції та облігації компаній, дотримується у своєму менеджменті екологічних принципів. Наприклад, екологічні банки Okobank в Німеччині та Ecology Building Society в Англії, займали кошти на ті екологічні проекти, на які важко отримати кредити в звичайних фінансових установах [26]. Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР) і Міжнародна асоціація розвитку (МАР) надають середньорічні зобов'язання з кредитування інвестиційних проектів. Ці кошти використовуються країнами-одержувачами для придбання товарів та обладнання, цивільного будівництва, а також отримання консультаційних послуг, необхідних для реалізації цих проектів. Так, Світовий банк схвалив фінансування Програми підвищення енергоефективності в сумі 200 млн. дол. США в 2014 році для сприяння підвищенню енергоефективності промисловими і торговими компаніями, місцевими органами влади, підприємствами державного сектора і енергозбутовими компаніями шляхом надання допомоги стійкому фінансовому посередництву у фінансуванні інвестицій з метою підвищення енергоефективності [27].

Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) надав кредит на суму 120 млн. євро Міністерству сільського господарства, продовольства та навколишнього середовища Іспанії на підтримку програми захисту прибережної та лісового господарства в 2013-2016 рр. Програма спрямована на поліпшення берегів і лісів Іспанії і здійснюватися в період з 2013 по 2016 рр. Зокрема, ЄІБ фінансуватиме, схеми, пов'язані з відновленням та охороною узбережжя Іспанії, купівлею пожежного літака і відновленням лісів, пошкоджених від пожеж [26].

Результати діяльності міжнародних банків у сфері кредитування екологічних проектів України в 1993-2014 рр. наведені на Рис. 2.

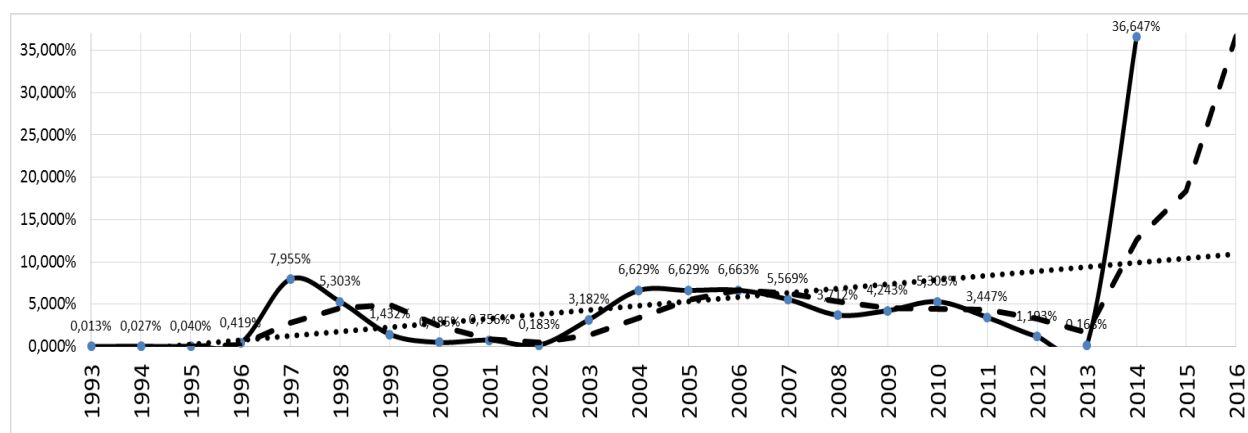

Рис. 2. Динаміка результатів діяльності міжнародних банків (обсяг кредитування в процентному співвідношенні до загального обсягу, %) в сфері кредитування екологічних проектів України за 1993-2014 рр.

* Джерело: складено авторами на основі даних [29]

З наведених даних можна зробити висновок, що обсяг коштів на кредитування екологічних проектів, в цілому має тенденцію до збільшення, так спостерігається збільшення з 0,5 млн. дол. США в 1993 році до 1382 млн. дол. США в 2014 році. Сукупний обсяг кредитування екологічних проектів України за роки співпраці в 1993-2014 рр. Станом на початок 2014 р. склав 1382 млн. дол. США. За 1993-2013 рр. екологічні проекти України із залученням кредитних ресурсів міжнародних банків мали фрагментарний характер. Системний характер співробітництва набуло в період 1996-1998 рр. (15,8 млн. дол. США. – 200 млн. дол. США відповідно). Однак, у 2000 р. обсяг коштів сповільнилося до 18,29 млн. дол. США, а в 2002 р – до 6,9%, що свідчить про стагнацію співробітництва.

Знаковим став 2004 рік, за підсумками якого обсяг кредитування екологічних проектів України становить 250 млн. дол. США. При цьому, зафіксовано зменшення обсягу коштів в 6350000. дол. США в 2013 р. в чому це пояснюється погіршенням макрофінансового стану України, зокрема, зростаючий борговий тиск, що зумовило серйозну корекцію можливостей використання механізму державних гарантій. У 2014 р. – обсяг коштів становить 1382 млн. дол. США. Таке різке збільшення пов'язане з тим, що протягом 2013 р. та I півріччя 2014 р. провідними міжнародними банками в рамках програми оперативного реагування схвалив пакет ініціатив щодо розширення кредитування екологічних проектів України. Так, наприклад, виділено 200 млн. євро [27] в рамках проекту подальшої модернізації автомобільних доріг.

Таким чином, можна стверджувати, що в міжнародному банківському секторі економіки під впливом екологічних проблем відбулися серйозні зміни. Ці зміни можна розділити на внутрішні (пов'язані зі зміною в управлінні та керівництві банку) і зовнішні (пов'язані зі створенням нових ринків і використанням ринкових механізмів для підтримки численних клієнтів і власного суспільного іміджу). Зазначені перетворення в системи кредитних відносин сприяє мінімізації витрат економічної системи та концентрації ресурсів для вирішення екологічних проблем.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Варто зазначити, що сьогодні комерційні банки не обмежені у визначенні ставки кредитування сільськогосподарських підприємств. Тому вважаємо, що держава повинна визначити межі реальної процентної ставки надання комерційними банками пільгових кредитів сільськогосподарським товаровиробникам.

Ще одним з основних напрямків стимулювання виробництва екобезпеки сільськогосподарської продукції - податкові важелі та стимули, тобто .:

1. Створення сприятливих податкових умов.
2. Реалізація механізму «податкових канікул».
3. Введення податкових пільг цільового призначення.

На основі діючої практики оподаткування сільськогосподарських товаровиробників, А.П. Сава, Б.О. Сидорук розробили окремі пропозиції щодо стимулювання такого виробництва за рахунок податкових стимулів [27]:

1. Створення сприятливих податкових умов:
 - формування загальних сприятливих податкових умов для підприємств аграрного сектора економіки;
2. Реалізація механізму «податкових канікул»:
 - звільнення від обкладення фіксованого сільськогосподарського податку в 3-х років в умовах переходу сільськогосподарського підприємства на виробництво екологічно безпечні продукції з урахуванням його сертифікації та забезпечення бути таким виробником ще протягом трьох наступних років;
3. Введення податкових пільг цільового призначення:
 - встановлення податкового кредиту з податку на додану вартість для виробників екологічно безпечні сільськогосподарської продукції (зменшення податкових

- зобов'язань з ПДВ в обсязі, еквівалентному частці витрат поточного податкового періоду, що були спрямовані на фінансування екологічної складової виробництва);
- введення амортизаційної премії, дає можливість списувати витрати (для зменшення податкової бази по податку на прибуток) на капітальні вкладення частини первісної вартості необоротних активів, що використовуються для переходу або реалізації екологічно безпечного виробництва;
 - звільнення від оподаткування ПДВ операцій з відчуження та передачі прав на результати видів інтелектуальної діяльності, безпосередньо пов'язаних з інноваціями (права на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, бази даних, топології інтегральних мікросхем, ноу-хау та ін.).

Дослідження системи банківського кредитування екологічних інноваційних проектів, шляхів розширення масштабів банківської підтримки розвитку промислових підприємств для здійснення природоохоронних заходів, показує, що ця система повинна базуватися на розумінні й оцінці підвищених ризиків, об'єктивно характерних інновацій. Їх зниження можливе на основі, пов'язаних з визначенням банком відповідно інноваційного проекту, що має кредитуватися, державним, регіональним, галузевим завданням і програмам розвитку, як факторів, що знижують зовнішні по відношенню до підприємства ризики кредитування, і чинників, що знижують внутрішні інноваційні ризики підприємства: науково – технічний рівень проекту, наявність корпоративної системи управління інноваційною діяльністю та ін.

Список використаних джерел:

1. Mgadzah R. Aston Gets Its Assests in Gear [Text] / R.Mgadzah // The Independent (London). – January 11. 1995. – 524 p.
2. Spain: EUR 120 million for environmental investment [Electronic resource] // European Investment Bank. – 2014. – Mode of access: WWW.URL: <http://www.eib.europa.eu/infocentre/press/releases/all/2014/2014-057-eur-120-million-for-environmental-investment-in-spain.htm>. – Title from the screen.
3. Vaughan Scott, ed. Greening Financial Markets [Text] / Vaughan Scott // Geneva: United Nations Environments Program. – 1995. – 448 p.
4. Word Bank. Global Economic Prospects and the Developing Countries. Projects and Operations. [Electronic resource] // Word Bank. – Mode of access: WWW.URL: http://www.vsemirnyjbank.org/projects/search?lang=ru&searchTerm=&countrycode_exact=UA. – Title from the screen.
5. Астапова Г.В. Удосконалення процентної політики банків в процесі екологічного кредитування клієнтів [Текст] / Г.В. Астапова // Проблеми екології: загальнодержавний науково-технічний журнал. – Донецьк: ДонНТУ, 2008. – № 1-2. – С. 155-158.
6. Буй Т. Молодо. Зелено [Текст] / Т.Буй, Е.Мошенец // Інвестгазета. – 2012. – № 15. – С. 18.
7. Державна служба статистики України. Експрес-випуск №167/0/06.4вн-14 [Електронний ресурс]: Оприлюднення експрес-випусків Держстату у 2014 році – 2014. – Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/express/expr2014/12_14/expres_u_2014.html.
8. Елисеєв А.А. Организация и эффективность банковского обслуживания с использованием пластиковых карт [Текст] / А.А. Елисеєв // Российское предпринимательство. – 2008. – № 2 Вып. 2 (106). – с. 31-36.
9. Інформація про виконання видатків на реалізацію державних цільових програм, які виконуються в межах бюджетної програми Державної служби України з надзвичайних ситуацій [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://www.mns.gov.ua/content/fintsiloviprozagaln.html>.
10. Кавун С.В. Охорона оточуючого середовища: теоретичні та практичні аспекти [Текст]: монографія / С. В. Кавун, І. О. Ушакова та ін. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 276 с.
11. Коваленко М.А. Підприємство як суб'єкт кредитних відносин на ринку інновацій: мікроекономічні та макроекономічні аспекти [Текст] / М.А. Коваленко, Т.О. Мацієвич // Соціально-економічний розвиток регіонів в контексті міжнародної інтеграції. – ХНТУ. – 2014. – с. 76-80.
12. Коваленко М.А. Страхування як інструмент реалізації економічної політики [Текст] / М.А. Коваленко, Т.О. Мацієвич // тези міжвузівської науково-практичної конференції студентів і молодих вчених / Редкол.: М.А. Коваленко (гол. ред.) та ін. –Херсон.: В-во «ПП Вишемирський В.С.». – 2015 р.
13. Лукашенко А. О. Розвиток фінансування альтернативної енергетики в Україні та світі [Текст] / А. О. Лукашенко // Фінанси, облік і аудит: зб. наук. праць / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана"; [А.М. Мороз]. – К.: КНЕУ, 2013. – Вип. №2(22). – С. 86-94.

14. Мартиненко В. О. Шляхи активізації банківського кредитування природоохоронних заходів [Текст] / В. О. Мартиненко // Економіка, управління, фінанси: теорія і практика: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Хмельницький, 11-12 жовтня 2013р). – Хмельницький, 2012. – С.51-53.
15. Мировой банк профинансирует экологические проекты на Луганщине // Eco&Law. – 2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ecosoftlaw.blogspot.com/2014/11/blog-post_94.html.
16. Мошенец Е. Увядающие деньги [Текст] / Е. Мошенец // Инвестгазета. – 2013. – № 14. – С. 20-21.
17. Офіційний сайт Світового банку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.worldbank.org.
18. Потапова Е. А. Кредитные риски заемщика и возможные пути их снижения [Текст] / Е. А. Потапова, О. Е. Медведева // Молодой ученый. – 2014. – №3. – С. 510-512.
19. Прасвлова С. Особливості формування кредитної політики банків України з довгострокового інвестування [Текст] / С. Прасвлова // Вісник НБУ. – 2004. – № 11. – С. 58-61.
20. Сава А.П. Обґрунтування комплексу фінансово-кредитних важелів в системі стимулювання екобезпечного аграрного виробництва [Текст] / А.П. Сава, Б.О. Сидорук // Інноваційна економіка. – 2013. – № 8. – С. 168-173.
21. Статистичний щорічний України за 2013 рік. Державна служба статистики України. – К., 2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.org/>.
22. Стивен Фрост. Настольная книга банковского аналитика [Текст] / Стивен Фрост – М.: Баланс Бизнес Букс. 2006.
23. Україна про країну. Угода мерів. Прихильники місцевого сталого енергетичного розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.soglasheniemerov.eu.
24. Україна-СБРР: перспективи співробітництва // Часопис «Незалежний АУДИТОР». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://n-auditor.com.ua/uk/component/na_archive/1075?view=material_
25. Фещенко В.П. Екологізація виробництва як чинник підвищення конкурентоспроможності економіки / В.П. Фещенко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rusnauka.com/18NiIN2007/Economics/22417.doc>.
26. Чернышов А. С. Кредитные карты как новый вид розничного кредитования [Текст] / А. С. Чернышов // Актуальные вопросы экономики и управления: материалы междунар. науч. конф. (г. Москва, апрель 2011 г.). Т. I. – М.: РИОР, 2011. – С. 165-169.
27. Школьник І.О. Фінансові аспекти екологічної політики: податкова та неподаткова складові [Текст] / І.О. Школьник // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – № 2. – Т. 1. – С. 142-146.

KAVUN Sergiy Vitaliyovich,

Doctor of Sciences (Economy), PhD (Technical), Associate Professor, Department of Information Technologies,

Kharkiv Institute of Banking of the University of Banking of the National Bank of Ukraine (Kyiv)

MATSHIEVYCH Tetiana Oleksandrivna,

Assistant, Department "Finance and Credit",

Kherson National Technical University

**MARKET DEVELOPMENT OF BANK PAYMENT CARDS ON AN EXAMPLE
OF CREDIT PROJECT FOR ECOLOGICAL ENTERPRISE**

***Abstract.** Under article analyzes the current state of the problem of improving the efficiency of domestic and foreign banks in providing credit resources for the implementation of environmental projects. Stopped attention to the importance of implementing additional financial mechanisms to ensure implementation of environmental measures. The figures, which hinder the development of crediting of environmental measures and selection criteria of priority lending. Presented statistics regarding capital investment in environmental protection Ukraine, crediting environmental activities at state target programs and data showing the dynamics of international banks in lending for environmental projects in Ukraine.*

The above analysis of the current state of the system of bank lending environmental innovation projects and ways to enhance the bank to support the development of industrial enterprises to implement environmental measures allows to substantiate the feasibility and necessity of introducing credible economic stimulus that will help reduce the cost of funding on the part of credit institutions and of potential borrowers, and develop effective mechanisms to assess the risks of lending for environmental projects.

Keywords: market, banks, credit cards, loans, ecology.

Одержано редакцією: 21.01.2015
Прийнято до публікації: 28.01.2015